

¹ En una forma o altra seria deixalla de l'aportació occitana a la reconquesta i repoblació de la ciutat tres quarts de segle abans; però el lèxic d'aquella gent estava ja més catalanitzat que llur fonètica. — ² En les quals predomina la forma *bà(r)rio*. A Lluçena anomenen *bàrrios* els tres suburbis (*B. de Sant Roc* i dos més); a Nàquera *el Bàrio* és una barriada a l'altra banda del barranc del poble, al costat del pont; a Olocau *el Bàrio* a l'extrem Sud de les cases, a la Pobla de Vallbona el mateix a l'extrem ONO.; a Aldaia *el Bàrio de Cristo*, ja limítrof de Quart; a Albaida *El Bàrio*, la zona de dalt del passeig final; a Muro el de la Mare de Déu, en els afores; igual a Biar el de Santa Llúcia; a Xixona m'hi assenyalen de lluny «un *mariet*»; a Santa Pola m'expliquen que «El Bàrio» és un veïnat forà; i encara que a Mislata no m'ho precisaren, el merfet de dir allí també *El Bàrio* per a un sol, i sense més que l'article definit ja implica el mateix. No és que allí no existeixi l'acc. comuna, que deu ponderar en els centres més populosos del sector central (*bàrio de l'ajuntament* de què a Torrent em parlaven). Notem encara que en el Realenc d'Alziza varen citar-me una dotzena de *bàrios* amb nom propi, cap dels quals no té més de tres, quatre o sis cases, i lluny de tota població com és aquest realenc. Tant *veïnat* com *caseriu* són mots estranys a l'ús valencià corrent. — ³ El «Floretus», glossari del S. xv de la zona rodanesa, registra un «varri: promptuarium» que potser cal entendre més aviat com a 'celler, magatzem' que «garde-manger» com ho fa el *PDPF*. — ⁴ Zellaruelo de Gimara et *varrio* de Fabone et alio *varrio* in Piniellos — anomena tres *villielas*; i en forma ben igual sis *varrios* més atribuïnt-los a sengles poblacions. — ⁵ No en dóna d'altre que «rempart, muraille, fortification» en el *TdF*. I en *Mireia* arriba a fer-lo equivalent de 'muralla, cuirassa que ens protegeix el cos': «lou bouvatíé --- amourro a souen espalo — l'orro testasso dóu bestiar, e rudamén --- butant la bèsti coume un *bàrrri*, / e crestian e bestiau barrulon per lou sòu», traduït «un rempart» IV, 56.6. — ⁶ «En son palais, on ela vai jazer, / à cinc portals, e qui-ils dos pot obrir [simbolisme amorós] / leu passa-ls tres ---! et ab gaug viu cil qu'oi pot remaner --- / mas no-i intra vilans ni mal-aprés, / c'ab los fals son e-l *barri* albergat, / que ten del mon plus de l'una meitat», *RForsch.* XLIV, 391, Appel 34.31. — ⁷ Així ja ho mostra el context del més antic, de 1160 (notem que el posa al costat de la *broa* o marge del fossat que envolta el castell, i que es tracta d'un feu, per tant no és un «rempart»). «Lo feus que na Caercina ni sos maritz tenuen<n> de leis, lo cals es l'airals del *barri* e l'orts de la broa del valat, e-l casal d'aquí meteís, detras lo castell», p. 93, § 22. — ⁸ Cases situades en el *barrium* del burg, en docs. de Narbona de 1279 i 1305, *Hist. Lgd.* v, 1609, 1611, etc. El feu és en el barri del castell, o sigui a l'eixida del recinte fortificat en el de Saverdun de 1173. — ⁹ «Espace libre ou habité entre le

corps d'un château et son enceinte fortifiée», diu Balencie, savi editor del L. V. de Benac, en el doc. de 1313. 'Defenses foranes' el 1243 a Ossau: «sien recebutz --- si enta lor fugiran, exceptat la mota de Laroenh, mes que se retreguen en los *barris* [com en Calansó]; emperò si en los ditz *barris* no se poden defener, que los sien thiencutz de obrir la mota et aquí sien recebutz». No és que en els parlars gascons i els seus veïns castellano-aragonesos el sentit de 'barri intern' sigui recent. En gascò el trobem en el Nord del Gers, a Vic-Fezensac, el 1568 (Polge, *Mél. Phil.*, 1960, 34): «Guilhom tient une maison au *barry* de Nostre-Dame». A l'Alt Aragó (on pot ser significativa per a l'origen aràbic la forma sense -o) trobem, ja el 1282, «qui es en Jacca en lo *barri* de Burnan» (*BABL VII*, 279) i potser no és més que el sentit modern, incertitud que també tenim davant la definició «barri, veïnat» per a *bàrrio*, Echo, Bielsa, i *bàrio* a Ansó, Gistaín (*BDC XXIV*, 161), i el *B. San Andrés* en el Mont de Perarrúa. Però almenys a Echo deu ser subdivisió del poble, car allí me n'enumeren cinc i cada un tenia forn propi. També és ja això en dos textos literaris del S. xv cast.: «ayúntanse las unas loçanas de un *barrio* contra las otras galanas de la otra vezindat» a l'Arxiu de Talavera, II, cap. 12. La *Quarta Crònica Gral.*, c. 1460, descriu com en pendre possessió de Sevilla els *ricos homes* i els *concejos* a qui s'adjudicaven «tomavan --- el *barrio* e ponían su pendón encima de la casa» (*RFE X*, 364). — ¹⁰ La que el *DFA*. defineix «en les masies, l'espai tancat per diferents cossos d'edificis davant la casa, lliça, baluard» no m'és coneguda directament, i em sentiria propens a creure que no resulti de gaire més que d'un malentès d'una definició del *DAG*. (on potser els mots *clos* i *lliça* s'havien de pendre en el sentit de 'tanca, reixat, palissada' i no 'allò que hi ha dins el reixat'); si no fos que el pas des de 'clos fortificat' a això que entengué Fabra era tan natural (fins potser fou escaló intermedi cap a la de «verja»), que també en basc (on és manlleu del bearnès o de l'alt-aragonès) parà en això: sul. i bnav. *barrio* «aire, cour, basse-cour». Per a aquestes accions, veg. encara les dades recollides en el vol. II del *Costumari* de la Mancomunitat, i les del *BDC XXI*, s.v. — ¹¹ Hi induïa al primer cop d'ell un b.-ll. *ambarrium*, *-arium*, *ambarrum*, *-rarium*, «septum ad munimentum oppidi», que sembla, per un seductor miratge, derivat amb el prefix *AMB-* típicament gàllic, i això ja féu pensar molt Bruch i Horning, *ZRPb.* XXIX, 534. Però aquest mot només apareix en dos textos tardans d'Avinoy del Roine, anys 1243 i 1266, i en un altre d'occità, també, de 1340. Es tracta d'una llatinització del prov. *embàrrri*, derivat romànic d'*embarrià* 'amurallar', que per la seva banda deriva normalment de *barri* en romànic, observem la terminació òbviament romànica d'*ambarrai(i)um*. ¹² Machado, *Diccionario Etimológico da Língua Portuguesa* troba tota mena de «pecats» i pecadets a aquesta etimologia —en tots, absolutament sense